

ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไป ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี

Factors Affecting the Performance of Nurse Practitioners in Sub-district Health Promoting Hospital Udonthani Province

ญาณิน นหนองหารพิทักษ์ (Yanin Nonghanpitak)^{1*} ดร.ประจักษ์ บัวผัน (Dr.Prachak Bouphan)**

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวางนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี สุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบตัวอย่าง 120 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ที่ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีความเที่ยง 0.96 และแบบสนทนากลุ่ม ในช่วงวันที่ 14 -28 กุมภาพันธ์ 2555 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS ใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับมาก และมีปัจจัยที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ปัจจัยทางการบริหารด้านเวลา ด้านวัสดุอุปกรณ์และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 44.0

ABSTRACT

This descriptive cross-sectional research aimed to explore the factors affecting of the performance of nurse practitioners in Sub-district health promoting hospital in Udonthani province. A number of 120 subjects were selected by using systematic random sampling. The instruments were focus group discussion and questionnaire approved for validity by three experts (Cronbach's Alpha coefficient = 0.96). Data collection was carried out during February 14, 28, 2012. SPSS data analysis software was used to perform descriptive statistics, Pearson Product-Moment correlation and multiple linear regression. The results shown that the factors affecting performance of nurse practitioners in sub-district health promoting hospital Udonthani province at the significant level of 0.05 were time, material and information and technology. These three factors could together predict performance of nurse practitioners in sub-district health promoting hospital in Udonthani province at the percentage of 44.0.

คำสำคัญ: การปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไป ปัจจัยทางการบริหาร

Key Words: The performance of nurse practitioners, Administrative factors

¹Correspondent author: yanin1419@hotmail.com

* นักศึกษา หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ ภาควิชาการบริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

รัฐบาลได้ประกาศนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 โดยเน้นการบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยให้ประชาชนได้เข้าถึงบริการสุขภาพอย่างเสมอภาค มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่องเหมาะสม [1] และจากนโยบายดังกล่าวกระทรวงสาธารณสุข ได้ปรับปรุงระบบบริการด้านสาธารณสุขของประเทศ เพื่อให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการพัฒนากระบวนการสุขภาพภาครัฐทุกระดับให้ได้มาตรฐาน ยกย่องสถานีนามัย ซึ่งเป็นหน่วยบริการปฐมภูมิ จำนวน 9,770 แห่ง ให้เป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) [2] โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นนวัตกรรมบริการเชิงรุก บนพื้นฐานแนวคิดสำคัญคือ การคืนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ควรได้รับการดูแลอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค โดยมุ่งให้ประชาชนพึ่งตนเองทางสุขภาพได้ด้วยการสร้างสุขภาพที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่อย่างเข้าถึง ต่อเนื่อง เชื่อมโยง ประชาชนมีส่วนร่วม ยึดชุมชนเป็นฐาน ให้บริการแบบผสมผสาน ทั้งการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสมรรถภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภค เน้นความเป็นองค์กรรวมและต่อเนื่องรวมทั้งยังทำหน้าที่ส่งต่อประสานเชื่อมการบริการอื่นๆทั้งด้านการแพทย์ และด้านสังคม หัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนให้เกิดโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ที่มีคุณภาพตามนโยบายรัฐบาลนั้น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลต้องเป็นส่วนหนึ่งของโครงการตามโรงพยาบาล 3S คือ มีการปรับปรุงด้านกายภาพให้มีบรรยากาศที่ดี (Structure) ปรับปรุงด้านบริการที่ดี (Service) โดยลดเวลาการรอคอย มีจุดให้คำแนะนำการปฏิบัติตัวก่อนกลับบ้านและมีการจัดบริการส่งต่อ ส่งกลับ และนัดหมายอย่างเป็นรูปธรรม ส่วนอีกด้านคือมีการปรับปรุงระบบบริหารจัดการที่ดี (System) โดยการตั้งคณะกรรมการพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริม

สุขภาพตำบล มีระบบประกันคุณภาพและจัดการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในรูปแบบต่างๆ และมีสัดส่วนของบุคลากรสาธารณสุขต่อจำนวนประชากรในพื้นที่รับผิดชอบที่เพียงพอ โดยเฉพาะพยาบาลเวชปฏิบัติ (Nurse Practitioner) ตามมาตรฐานของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ที่กำหนดสัดส่วนของพยาบาลเวชปฏิบัติต่อประชากรเท่ากับ 1:5,000 เพราะพยาบาลเวชปฏิบัติเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนาระบบปฐมภูมิ ที่จะขยายศักยภาพการรักษาโรคขั้นต้น และการปรึกษากรณีป่วย เชื่อมโยงผ่านระบบสารสนเทศกับโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ และตติยภูมิ เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพดีมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างทั่วถึง

พยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีบทบาทหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านปฏิบัติการทางเวชปฏิบัติ ด้านการบริการสาธารณสุขในชุมชน ด้านการพัฒนาวิชาการและวิจัย และด้านการบริหารจัดการ [3] ซึ่งแต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้ 1) ด้านปฏิบัติการทางเวชปฏิบัติ พยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีหน้าที่ให้การรักษายาบาลเบื้องต้นตามหลักวิชาการและมาตรฐานการปฏิบัติของหน่วยงาน ภายใต้ขอบเขตการประกอบวิชาชีพการพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไป สามารถประเมินภาวะสุขภาพ คัดกรองโรค ตรวจวินิจฉัยโรคและให้การรักษาระดับขั้นต้นในระยะฉุกเฉิน รวมทั้งการส่งต่อเพื่อให้ได้รับการรักษาในลำดับต่อไป 2) ด้านการบริการสาธารณสุขในชุมชน เป็นการให้บริการทางการแพทย์สาธารณสุขที่ประยุกต์ความรู้อย่างผสมผสานทั้งด้านการแพทย์ การพยาบาล จิตวิทยาและสังคม ในลักษณะผสมผสาน การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาโรค การฟื้นฟูสุขภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างต่อเนื่องให้แก่บุคคล ครอบครัวและชุมชนด้วยแนวคิดแบบองค์รวม โดยมีระบบการส่งต่อและเชื่อมโยงกับโรงพยาบาลอย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถประสานกับองค์กรชุมชนในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความ

รู้ของประชาชนในการดูแลตนเองได้ในยามเจ็บป่วย รวมถึงส่งเสริมสุขภาพ เพื่อให้บรรลุสู่การมีสุขภาพที่ดีต่อไป 3) ด้านการพัฒนาวิชาการและวิจัย คือ การคิดยกระดับเพิ่มคุณภาพการดำเนินงาน วิชาการและการค้นคว้า การสร้างองค์ความรู้ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยทำหน้าที่ ส่งเสริมและให้บริการวิชาการแก่บุคคล องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้สร้างและค้นคว้า แนะนำการวิจัยในองค์กร หรือชุมชน รวมทั้งการนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงการให้บริการสุขภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงาน และประชาชนในชุมชน 4) ด้านการบริหารจัดการ พยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไป เป็นผู้นำทีมสุขภาพในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จึงดำเนินงานตามบทบาทการบริหารจัดการ ได้แก่ การร่วมกำหนดนโยบาย พันธกิจ เป้าหมาย แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ แผนงบประมาณ แผนอัตรากำลังและแผนพัฒนาบุคลากร กำหนดระบบงาน มาตรฐานวิธีปฏิบัติสำหรับงานที่ย่งยาก ซับซ้อนหรือปัญหาที่พบบ่อยของหน่วยงาน ซึ่งจากการศึกษาการรับรู้ประโยชน์ สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะของพยาบาลเวชปฏิบัติในประเทศไทยของแสงทองและ คณะ [4] พบว่า พยาบาลเวชปฏิบัติรับรู้ประโยชน์ต่อระบบบริการสุขภาพในการดูแลสุขภาพระดับปฐมภูมิ และจากการศึกษาบทบาทพยาบาลเชิงเวชปฏิบัติกับผลลัพธ์ทางการพยาบาลของวนิดา [5] พบว่า การทำงานเชิงเวชปฏิบัติเป็นบทบาทหนึ่งของพยาบาลที่ถือว่ามีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบสุขภาพ โดยเฉพาะการแสดงให้เห็นสมรรถนะของการเป็นผู้เชี่ยวชาญในการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐานไปจนถึงสุขภาพที่ซับซ้อนซึ่งการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนั้น ตามหลักของการทำงานมีปัจจัยหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคคล ประกอบด้วย คุณลักษณะส่วนบุคคล (Individual Attributes) ได้แก่ ลักษณะประชากร ความสามารถ จิตวิทยาร่วมกับความพยายามในการทำงาน (Work Effort) และ

การสนับสนุนจากองค์กร (Organization Support) [6] ลักษณะประชากรเป็นลักษณะที่ช่วยให้เห็นภูมิหลังของบุคคล เช่น เพศ อายุ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีความสัมพันธ์กับผลของการปฏิบัติงาน ส่วนลักษณะด้านความสามารถเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่สามารถกระตุ้นให้เกิดความพยายามในการทำงาน ซึ่งแบ่งได้ 2 ด้าน คือ ด้านกายภาพและด้านสมอง ซึ่งเกิดจากการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์การทำงาน ส่วนลักษณะด้านจิตวิทยาเป็นแนวโน้มของพฤติกรรมแต่ละบุคคลที่จะเกิดขึ้นและมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานด้วย เช่น ทักษะการรับรู้ ความต้องการและบุคลิกภาพ ดังจะเห็นได้จากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดหนองบัวลำภู ของรติ [7] พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาแรงจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ ในหน่วยบริการปฐมภูมิของหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น ของอดิเรก [8] พบว่า เพศ รวมทั้งอายุ อายุราชการ และการฝึกอบรมด้านมาตรฐานบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ ในหน่วยบริการปฐมภูมิ และจากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่นของอินทรา [9] พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น และจากการศึกษาปัจจัยการบริหาร และกระบวนการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติ งานเมืองไทยแข็งแรงของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดสกลนครของพงษ์ศักดิ์ [10] พบว่า ประสบการณ์ทำงานมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานเมืองไทยแข็งแรงของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

แต่อย่างไรก็ตาม คุณลักษณะส่วนบุคคลอย่างเดียวย่อมอาจไม่มีผลต่อการเป็นผู้ปฏิบัติงานที่ดี หากขาดปัจจัยทางการบริหาร ปัจจัยการบริหารควรมีอย่างน้อย 7 ประการได้แก่ ปัจจัยด้านคน (Man) ด้านงบประมาณ (Money) ด้านวัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องมือ (Material) ด้านอำนาจหน้าที่ (Authority) ด้านเวลา (Time) ด้านกำลังใจในการทำงาน (Moral) และความสะอาดต่างๆ [11] และความสำเร็จของการบริหารหรือปัจจัยพื้นฐานที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน 4 ประการ ประกอบด้วย คน เงิน วัสดุสิ่งของ และวิธีการจัดการ หรือเรียกสั้น ๆ ว่า 4M's [12] สอดคล้องกับผลการศึกษาปัจจัยการบริหารและกระบวนการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข จังหวัดอุดรธานีของวรรณลดา [13] พบว่า ปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข จังหวัดอุดรธานี นอกจากนี้ปัจจัยที่จำเป็นทั้ง 4 ปัจจัยแล้ว ยังมีปัจจัยที่จำเป็นและมีความสำคัญอีก 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information and Technology) ปัจจัยด้านขวัญกำลังใจในการทำงาน (Moral) และปัจจัยด้านเวลา (Time) [14] ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กรและสนับสนุนการดำเนินงาน การตัดสินใจ การประสานงานและการควบคุมกำกับตามภารกิจขององค์กร เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลข่าวสาร (Information) ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากในปัจจุบัน เพราะสามารถช่วยในการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารวิเคราะห์และปรับปรุงกระบวนการทำงาน บริหารทรัพยากรบุคคล การสื่อสารภายในและภายนอกองค์กร สร้างองค์กรเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และพัฒนาผลการปฏิบัติงาน [15] สอดคล้องกับการศึกษาการสนับสนุนจากองค์กรที่มีผลต่อการจัดการข้อมูลสารสนเทศของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน อำเภอมือ จังหวัดอุดรธานีของอัปสร [16]

พบว่า ผลการดำเนินงานการจัดการข้อมูลสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง และการสนับสนุนจากองค์กรมีความสัมพันธ์ระดับสูงทางบวกกับการจัดการข้อมูลสารสนเทศ ประกอบกับปัจจัยด้านขวัญกำลังใจในการทำงาน เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญที่ส่งผลให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ เนื่องจากขวัญกำลังใจในการทำงาน เป็นการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เอื้อต่อการทำงานของพนักงานที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ขวัญกำลังใจในการทำงาน มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเป็นอย่างยิ่ง ถ้าขวัญกำลังใจดีทั้งโดยส่วนตัวและส่วนรวมย่อมส่งผลให้งานของหน่วยงานดีตามไปด้วย สอดคล้องกับการการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันกับองค์กรของชาวลีขันธ์ [17] พบว่า ความพึงพอใจในงานเฉพาะ 5 ด้าน ประกอบด้วย ความพึงพอใจในด้านพลังใจในงาน ด้านผลตอบแทน ด้านความก้าวหน้า ด้านหัวหน้างานและด้านเพื่อนร่วมงาน และทั้งหมดใน 5 ด้าน คือปัจจัยที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดขวัญกำลังใจในการทำงาน สำหรับปัจจัยด้านการใช้เวลา นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับการบริหารงานและการปฏิบัติงาน ดังจะเห็นได้จากการศึกษา การใช้เวลาของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน อำเภออมก๋อยและอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ของบุญทวี [18] พบว่า การบริหารการใช้เวลาเป็นกลยุทธ์หนึ่ง ที่จะส่งผลให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขบรรลุตามวัตถุประสงค์ทำให้ผลงานที่ได้มีประสิทธิภาพ

จังหวัดอุดรธานี เป็น 1 ใน 5 จังหวัดของเขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 10 ที่ได้ดำรงในการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุข โดยการยกระดับสถานื่อนามัยทั้งหมด 209 แห่ง เป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และตามโครงสร้างด้านอัตรากำลังของบุคลากรนั้น จำเป็นต้องมีพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปปฏิบัติงานประจำในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด คือ สัดส่วนพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปต่อ

ประชากร 1: 5,000 ซึ่งในปี 2553 จังหวัดอุดรธานี มีประชากร 1,566,542 คน [19] ดังนั้น จังหวัดอุดรธานีต้องมีพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลถึง 314 คน แต่ในปี 2553 พยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดอุดรธานี มีเพียง 94 คน ซึ่งไม่เพียงพอตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข เขต 10 จึงมีนโยบายเร่งรัดผลิตพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปเพื่อให้ครอบคลุมและครบตามสัดส่วนประชากร โดยมอบหมายให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี ร่วมกับวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี้อุดรธานี ผลิตพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปเร่งด่วนซึ่งรวมพยาบาลวิชาชีพ ในเขต 10 ด้วยทั้งหมด ในปี 2553-2554 ปีละ 2 รุ่นๆ ละ 110 คน โดยรับสมัครและคัดเลือกพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณสมบัติตามสภาการพยาบาลกำหนด รวมทั้งพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ที่สอบผ่านและได้รับใบอนุญาตประกอบโรคศิลปะ เข้ารับการอบรมหลักสูตรเฉพาะทางเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษารอคอยเบื้องต้น) ปัจจุบัน จังหวัดอุดรธานี มีพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปที่ปฏิบัติงานที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 346 คน [20] ซึ่งจากการศึกษาเจตคติและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในจังหวัดอุดรธานีของฝ่ายพัฒนาทรัพยากรบุคคล สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี [21] พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่เข้ารับการอบรมพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปหลังจากสำเร็จการศึกษาใหม่ทันที มีความมั่นใจในการปฏิบัติงานในระดับน้อย ร้อยละ 51.6 และคิดว่าการพยาบาลเวชปฏิบัติมีความซับซ้อนเกินความสามารถของตนเอง ร้อยละ 58.8 และคาดหวังว่าการได้รับการสนับสนุนปัจจัยทางการบริหารจะทำให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จ ร้อยละ 86.7 ซึ่งด้วยเหตุเหล่านี้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่า มีปัจจัยทางการบริหารด้านใดบ้างที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี ดังนั้น จึงได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน

ของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาคูณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางการบริหารและการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross - Sectional Descriptive Research) เก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ พยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี จำนวน 346 คน คำนวณขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างที่ใช้ตัวแบบการถดถอยพหุ เพื่อทดสอบสมมติฐานของ Cohen [22] ดังนี้

$$\text{สูตร } N = \frac{\lambda(1 - R_{Y.A,B}^2)}{R_{Y.A,B}^2 - R_{Y.A}^2} + w \dots\dots\dots(1)$$

$$\text{เมื่อ } \lambda = \lambda_L - \frac{1/v_L - 1/v}{1/v_L - 1/v_U} (\lambda_L - \lambda_U) \dots (2)$$

เมื่อกำหนดให้

N คือ ขนาดตัวอย่าง

$R^2_{YA,B}$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรที่จะศึกษาจากงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดพัทลุงของอภิญญา [23] ซึ่งสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตาม ได้อย่างน้อยที่สุดร้อยละ 23.9 ($R^2=0.239$)

R^2_{YA} คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุสำหรับ Reduce model ($R^2_{YA,B} - R^2_{Y,B}$) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สนใจศึกษาตัวแปรอิสระทุกตัว ดังนั้น ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุสำหรับ Reduce model จึงเท่ากับ 0

R^2_{YB} คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุที่เปลี่ยนแปลงไป (R2 Change) เมื่อไม่มีตัวแปรที่ต้องการทดสอบ

w คือ จำนวนตัวแปรอิสระนอกเหนือจากตัวแปรที่ต้องการทดสอบ (เซต A) เท่ากับ 0

u คือ จำนวนตัวแปรอิสระที่ต้องการทดสอบ (เซต B) เท่ากับ 12 ตัวแปร

λ คือ 23.8

แทนค่าในสูตร ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 82 คน แต่ Nunnally and Bernstein ได้ให้คำแนะนำว่าขนาดตัวอย่างที่ใช้ศึกษาตัวแบบถดถอยพหุนั้น อย่างน้อยควรมีขนาดตัวอย่าง 10 ตัวอย่างต่อตัวแปรอิสระ 1 ตัว [24] ซึ่งการศึกษาครั้งนี้มีตัวแปรอิสระทั้งหมด 12 ตัว จึงควรมีขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 120 ตัวอย่าง ดังนั้น ขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้และใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ 120 คน ทำการสุ่มอย่างเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) จนได้จำนวนครบตามต้องการ สำหรับการสุ่มกลุ่ม เลือกจากพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี ในอำเภอใหญ่ที่มีขนาดจำนวนเตียงในโรงพยาบาล 90 เตียงขึ้นไป

อำเภอขนาดกลางที่มีจำนวนเตียงในโรงพยาบาล 60 เตียงและขนาดเล็กที่มีจำนวนเตียงในโรงพยาบาล 30 เตียง จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม โดยแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.96 แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ส่วน คือคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางการบริหาร การปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี และปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี กระบวนการวิจัยครั้งนี้ได้รับอนุญาต ความเห็นชอบและการรับรองการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ณ วันที่ 27 มกราคม 2555

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามระหว่างวันที่ 14 - 28 กุมภาพันธ์ 2555 ส่วนแบบสนทนากลุ่มนัดกลุ่มพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในอำเภอใหญ่ กลาง เล็ก จำนวน 15 คน ในวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2555

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และได้วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติได้แก่ สถิติเชิงพรรณนาในการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ ที่ 25 และ 75 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด เพื่ออธิบายคุณลักษณะส่วนบุคคล ระดับปัจจัยทางการบริหาร และระดับการปฏิบัติงานพยาบาล

เวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี สถิติเชิงอนุมาน ใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และใช้สถิติการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากเนื้อหาของข้อมูล

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. คุณลักษณะส่วนบุคคลของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพทั่วไป จังหวัดอุดรธานี

คุณลักษณะส่วนบุคคลของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี ในด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ประสบการณ์การทำงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับทางเวชปฏิบัติทั่วไปในการรักษาโรคเบื้องต้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 92.5 อายุเฉลี่ย 37.56 ปี (S.D. = 7.67) อายุต่ำสุด 22 ปี อายุสูงสุด 51 ปี กลุ่มอายุระหว่าง 31-40 ปีจำนวน 49 คน ร้อยละ 40.83 ระดับการศึกษาปริญญาตรีจำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 92.5 รายได้เฉลี่ย 26,813.50 บาท (S.D. = 8,044.02) รายได้ต่ำสุด 10,000 บาท รายได้สูงสุด 50,000 บาท กลุ่มรายได้ 20,000- 29,999 บาท จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 ประสบการณ์การทำงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ระยะเวลาเฉลี่ย 4.82 ปี (S.D. = 5.32) นำเสนอในค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ ที่ 25 =1.00 เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75= 6.00 ระยะเวลาต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 31 ปี กลุ่มปฏิบัติงานระยะเวลา 1 – 5 ปี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 74.17 เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเวชปฏิบัติการรักษาโรคเบื้องต้น จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 69.2

2. ระดับปัจจัยทางการบริหารของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี

ระดับปัจจัยทางการบริหารของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ในภาพรวม ปัจจัยทางการบริหารอยู่ใน

ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.71 (S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการสนับสนุนทางการบริหารระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.02 (S.D.=0.62) รองลงมา คือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ มีการสนับสนุนทางการบริหารระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.69 (S.D.=0.63) ด้านเวลา มีการสนับสนุนทางการบริหารระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.66 (S.D.=0.54) ด้านงบประมาณ มีการสนับสนุนทางการบริหารระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.66 (S.D.=0.60) ด้านขวัญกำลังใจในการทำงานเวลา มีการสนับสนุนทางการบริหารระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.65 (S.D.=0.64) และด้านกำลังคน มีการสนับสนุนทางการบริหารระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.60 (S.D.=0.66)

3. ระดับการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี

ระดับการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีระดับการปฏิบัติงานพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.94 (S.D. = 0.45) และเมื่อวิเคราะห์พิจารณาแต่ละรายด้าน พบว่า ด้านการปฏิบัติการทางเวชปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.28 (S.D. = 0.47) รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติงานบริการสาธารณสุขในชุมชนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.01 (S.D. = 0.48) ด้านที่มีค่า เฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การพัฒนาวิชาการและวิจัย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.69 (S.D. = 0.60) และด้านการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ย 3.69 (S.D. = 0.64)

4. คุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางการบริหาร ที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริม

สุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ประสพการณ์การทำงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเวชปฏิบัติการรักษาโรคเบื้องต้น ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติ งานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี

ปัจจัยทางการบริหาร พบว่า ภาพรวมของปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r=0.583$, $p\text{-value} < 0.001$) และเมื่อพิจารณาปัจจัยทางการบริหารเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านกำลังคน ($r = 0.451$, $p\text{-value} < 0.001$) ด้านงบประมาณ ($r = 0.466$, $p\text{-value} < 0.001$) ด้านวัสดุอุปกรณ์ ($r = 0.523$, $p\text{-value} < 0.001$) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($r = 0.471$, $p\text{-value} < 0.001$) ด้านขวัญกำลังใจในการทำงาน ($r = 0.429$, $p\text{-value} < 0.001$) และด้านเวลา ($r=0.583$, $p\text{-value} < 0.001$) ดังรายละเอียด ในตารางที่ 1

5. คุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี คือ ปัจจัยทางการบริหารด้านเวลา ($p\text{-value} < 0.001$) ด้านวัสดุอุปกรณ์ ($p\text{-value} < 0.001$) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($p\text{-value} = 0.002$) ตามลำดับ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทำให้ได้ผลการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง ซึ่งเป็นสมการทำนายในรูปคะแนนดิบ

ดังนี้

$$Y = a + b_1 x_1 + b_2 x_2 + b_3 x_3$$

แทนค่าในสมการได้ดังนี้

$Y = 1.821 + (0.316)$ (ปัจจัยทางการบริหารด้านเวลา) $+ (0.158)$ (ปัจจัยทางการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์) $+ (0.098)$ (ปัจจัยทางการบริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ)

พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี และได้ถูกเลือกเข้าสมการนั้น มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนตัวแปรอิสระที่ไม่ถูกเลือกเข้าสมการเป็นตัวแปรที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติมากกว่า 0.05 โดยตัวแปรที่ถูกเลือกนำเข้าไปในสมการเรียงตามลำดับ ดังนี้ ปัจจัยทางการบริหารด้านเวลา ($p\text{-value} < 0.001$) ปัจจัยทางการบริหารด้านวัสดุอุปกรณ์ ($p\text{-value} = 0.001$) ปัจจัยทางการบริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($p\text{-value} = 0.05$) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปร มีความสามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี ได้ร้อยละ 44.0 ดังรายละเอียดตารางที่ 2

จากการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารด้านเวลาที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี คือ ควรมีการวางแผนเกี่ยวกับเวลาที่สามารถบอกความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมที่ปฏิบัติกับระยะเวลาที่กำหนด (Gantt chart) หรือการนำเทคนิคการประเมินผลและทบทวนโครงการ (Program Evaluation and Review Technique : PERT) มาใช้ในการควบคุมเวลาในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนปัจจัยด้านเวลาให้ปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ เพื่อปฏิบัติงานที่ค้างอยู่ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สำหรับด้านวัสดุอุปกรณ์ ควรมีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอ มีคุณภาพและทันสมัยเหมาะสม

กับการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และมีการจัดอบรมความรู้ ทักษะในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์การดูแลรักษา โดยเฉพาะเครื่องมือทางการแพทย์ในการตรวจรักษาซึ่งมีความยุ่งยากซับซ้อน และวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เพื่อให้เกิดความชำนาญในการปฏิบัติงาน ส่วนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ ควรมีระบบอินเทอร์เน็ตและเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกับทีมสหวิชาชีพในโรงพยาบาลแม่ข่ายที่รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ และควรมีการพัฒนาโปรแกรมที่เหมาะสมเพื่อการจัดเก็บข้อมูลที่สามารถนำไปวิเคราะห์แก้ไขปัญหาสาธารณสุขที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาปัจจัยทางการบริหารพบว่า ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.583$, $p\text{-value} < 0.001$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพรพรรณ [25] พบว่า ภาพรวมการสนับสนุนจากองค์การมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานตามสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.538$, $p\text{-value} < 0.001$) สอดคล้องกับการศึกษาของสุกัญญา [26] พบว่า ภาพรวมปัจจัยการบริหารมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานศูนย์สุขภาพชุมชนด้านการประเมินผลของหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดเพชรบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.662$, $p\text{-value} < 0.001$) สอดคล้องกับการศึกษาของบุญถม [27] พบว่า ภาพรวมการสนับสนุนจากองค์การมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทาง

บวกกับสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.589$, $p\text{-value} < 0.001$) สอดคล้องกับการศึกษาของสมพร [28] พบว่า ภาพรวมการสนับสนุนจากองค์การมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับการปฏิบัติงานระดับวิทยาลัยโรคติดต่อของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในสถานอนามัยจังหวัดเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.692$, $p\text{-value} < 0.001$)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี และถูกเลือกเข้าสมการนั้น มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนตัวแปรอิสระที่ไม่ถูกเลือกเข้าสมการเป็นตัวแปรที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติมากกว่า 0.05 โดยตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าในสมการเรียงลำดับดังนี้ ปัจจัยทางการบริหารด้านเวลา ($p\text{-value} < 0.001$) ด้านวัสดุอุปกรณ์ ($p\text{-value} = 0.001$) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($p\text{-value} = 0.05$) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปร มีความสามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี ได้ร้อยละ 44.0

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดทำผังเพื่อควบคุมกำกับเวลาในการปฏิบัติงาน (Gantt Chart) มาใช้ในการควบคุมเวลาในการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และควรมีการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานให้สามารถดำเนินงานสอดคล้องกับระยะเวลาที่กำหนด
2. ผู้บริหารควรสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัยในการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และอบรมเพิ่มพูนความรู้ในการใช้ดูแลรักษาวัสดุ

อุปกรณ์ และเมื่อมีการชำรุดเสียหายควรมอบอำนาจการจัดซื้อ จัดหาโดยตรงมาที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อความสะดวกในการเบิก-จ่าย และความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน

3. ผู้บริหารควรสนับสนุนให้พยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีความรู้ทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เพื่อเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานและในการพัฒนาตนเอง

4. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการจัดสรรอัตรากำลังคน ตามกรอบที่กำหนดขึ้นและสนับสนุนพยาบาลเวชปฏิบัติให้เพียงพอตามสัดส่วนของประชากร และภาระงาน

5. ผู้บริหารทุกระดับควรมีการสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรทั้งแรงจูงใจและสวัสดิการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการบริหารสาธารณสุขทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน ให้ความรู้ในการศึกษาตลอดหลักสูตรและขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่สนับสนุนในการทำวิทยานิพนธ์

เอกสารอ้างอิง

1. Department of project health system reform office. The development and evaluate the system of primary health care in Thailand. 2006. Thai.
2. Bureau of policy and strategy. Ministry of public health. Health policy and strategy development. 2010. Thai.
3. Department of nurse. Arrangement trend administratesl primary nursing care. 2002. Thai.

4. Terathongkum S, Hanucharurnkul S, Suvisit N. Perceived benefits, problem situations, and suggestions of nurse practitioners in Thailand. Thai Journal of Nurseing Council. 2009;24(2): 39-49
5. Durongrittichai W. Role of nurse practitioner with result nursing in health change system. Master of Nursing Science, [Independent]. Facutly of Nurse, Huachiew University; 2008. Thai.
6. Schermerhorn R, Hunt G, Osborn N. Organizational behavior. New York: John Wiley and Sons; 2003.
7. Boonmak R. Motivation and organization support affecting public sector managemant quality award performance of personnel at primary care unit in Nongbualamphu province. Master of Public Health. Thesis in Public Health Administration Graduate School, Khon Kaen University; 2008. Thai.
8. Seedasatit A. Motivation affecting the performance health standard management of chief primary care unit in Khon Kaen province. Master of Public Health. Thesis in Public Health Administration Graduate School, Khon Kaen University; 2007. Thai.
9. Punyowat I. The factors affecting the registered nurses performance in primary care units Khon Kaen province. Master of Public Health Thesis in Public Health Administration, Graduate School, Khon Kaen University; 2005. Thai.

10. Ratchasopa P. The administration factors and the process administration affecting the performance healthy Thailand project of health officer in primary care unit in Sakonnakorn province. Master of Public Health. Thesis in Public Health Administration Graduate School, Khon Kaen University; 2007. Thai.
11. Green WT. Management and organization behavior theories. Cincinnati: Western Publisher; 1965.
12. Dejthai T. Principle of public health administration. 3rd ed. Bangkok: Sam Charoen Panich; 2002. Thai.
13. Klinkaew W. The administrative factors and administrative process affecting the performance of responsible officers in health consumer protection in Udonthani province. [MSc thesis]. Khon Kaen: Khon Kaen University; 2010. Thai.
14. Bouphan P. Principle of public health administration. Khon Kaen: Department of public health administration, Faculty of Public Health, Khon Kaen University; 2010. Thai.
15. Songjun S. The dependence of the operation and control of dengue prevented by village health volunteers on the organization a study undertaken at the Sumsao sub-district of the Udonthani province. Master of Public Health Independent Study in Public Health Administration. Graduate School, Khon Kaen University; 2011. Thai.
16. Wongsiri U. Organization support affecting an information management among the health personnel at primary care unit in Muang District Udonthani province. Master of Public Health Independent Study in Public Health Administration. Graduate School, Khon Kaen University; 2007. Thai.
17. Laopoonpat C. The factors affecting to the relationship of organization. PTS; 2005. Thai.
18. Nunsatit B. Taking time of health officers at primary care unit in Kalasin province. Master of Public Health Independent Study in Public Health Administration. Graduate School, Khon Kaen University; 2003. Thai.
19. National health system organization region 8. The operation development of the hospital promotion, Udonthani province. 2011. Thai.
20. Udonthani provincial public health office. Report nurse practitioners. Udonthani print; 2010. Thai.
21. Human resource development of Udonthani provincial public health office. A study of attitude and job satisfaction of nurse practitioners in Udonthani. Udonthani Provincial public health office; 2011. Thai.
22. Cohen, J. Statistical power analysis for the behavioral sciences. 2nd ed. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates; 1988.

23. Issamo A. Factors affecting the performance of professional nurse in primary care unit in pattalung province. Master of Nursing Science. Thesis in Nursing Community, Graduate School, Khon Kaen University; 2008. Thai.
24. Jirawattanakul A. Biostatistics. 3rd ed. Khon Kaen: Klung Nana Wittaya; 2008. Thai.
25. Suntornsut P. The influence of the organizational climate and organizational support on the core competency of registered nurses in the community hospital of the Udonthani province [MSc thesis]. Khon Kaen: Khon Kaen University; 2011. Thai.
26. Meekamlung S. The influence of administrative factors on the way standardization is evaluation by the chiefs at primary care units Phetchaboon province [MSc thesis]. Khon Kaen: Khon Kaen University; 2010. Thai.
27. Chaiyoun B. The influence of administrative factors and administrative processes on core competencies of public Health officers at primary care units Khon Kaen province [MSc thesis]. Khon Kaen: Khon Kaen University; 2010. Thai.
28. Aonkam S. Organizational support affecting the epidemiology disease performance of health personnel at health centers in Loei province [MSc thesis]. Khon Kaen: Khon Kaen University; 2010. Thai.

